

лаконічне «органи управління»; робочі документи аудитора (п. 23) – доповнивши фразою «в електронній або паперовій формі».

Список використаної літератури

1. Гаєвська Н. Зміни в профільному законі з аудиту як складова реформ по гармонізації законодавства України з Директивами ЄС / Н. Гаєвська. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.apu.com.ua/.../615-01-21_u0420u0435u0444u043Eu.
2. Закон України «Про аудиторську діяльність» від 22.04.1993 р. № 3125-XII. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3125-12>.
3. Проект Закону України «Про аудиторську діяльність» (доопрацьований реєстр № 2534). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id...54644.
4. Проект Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» від 02.02.2017 р. № 6016. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/JH4N400A.html.
5. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI (зі змінами і доповненнями). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
6. Порівняльна таблиця до Законопроекту «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» (реєстр. № 6016-д), доопрацьований у Комітеті. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.apu.com.ua/attachments/article/434/%...%83.pdf>.

Редченко К. І.

доктор економічних наук, проф.

Львівський торговельно-економічний університет,

м. Львів, Україна

РОЛЬ БІЗНЕС-МОДЕЛІ В ПРОЦЕСІ ОТРИМАННЯ АУДИТОРОМ РОЗУМІННЯ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ

Міжнародний стандарт аудиту (МСА) 315 «Ідентифікація та оцінювання ризиків суттєвого викривлення через розуміння суб'єкта господарювання і його середовища» вимагає отримання аудитором необхідного розуміння специфіки діяльності суб'єкта господарювання та його середовища. Це необхідно для виявлення й оцінювання ризиків суттєвого викривлення як на рівні фінансової звітності в цілому, так і на рівні тверджень для класів операцій, залишків рахунків та розкриття інформації, що дозволяє раціонально спланувати й виконати подальші аудиторські процедури.

Для належного розуміння діяльності компанії, яка веде діяльність у динамічному середовищі, має розвинену організаційну структуру й володіє численними активами, важливо дослідити не тільки окремі бізнес-процеси, але й бізнес-модель в цілому. Вважається, що головне завдання бізнес-моделі – наочно та переконливо пояснити, яким чином компанія створює цінність для своїх споживачів і дозволяє своїм власникам отримувати прибуток. Добре, коли компанії вдається знайти «родзинку», яка найкращим чином задовольняє і клієнтів, і акціонерів, а ще краще, коли бізнес-модель забезпечує високий потенціал зростання та надійний захист від агресивних конкурентів.

Загалом, цінність бізнес-моделі сильно залежить від місця, часу і умов її застосування. Неможливо однаково успішно продавати продукт або послугу на різних ринках, в різний час і різним споживачам. Потрібно тонко відчувати й знати, коли саме, за яких умов і як довго певний продукт або послуга буде генерувати очікуваний прибуток.

Структурна будова бізнес-моделі може бути різною. Зокрема, Олівер Гасман, Каролін Франкенбергер і Мікаела Шик [1] пропонують розглядати бізнес-модель як «чарівний трикутник», в центрі якого знаходиться клієнт, а вершинами якого є ціннісна пропозиція, ланцюжок створення цінності і механізм отримання прибутку. Основні питання, відповіді на які необхідно отримати для розуміння бізнес-моделі, є такими:

1. Клієнт – хто є цільовими клієнтами компанії? Важливо точно розуміти, на які споживчі сегменти потрібно націлюватися, і які з них будуть чи не будуть охоплені бізнес-моделлю.

2. Ціннісна пропозиція – що компанія пропонує клієнтам? Цей вимір бізнес-моделі включає визначення пропозиції компанії (її товарів і послуг), а також опис того, як компанія задовольняє потреби цільових покупців.

3. Ланцюжок створення цінності – як компанія створює свої продукти чи надає послуги? Щоб реалізувати ціннісну пропозицію, необхідно виконати низку процесів і дій. Ці процеси та дії, в поєднанні з відповідними ресурсами і засобами, а також їх розподіл за ланцюжком створення цінності, в сукупності й складають цей вимір бізнес-моделі.

4. Механізм отримання прибутку – як компанія генерує прибуток? Цей вимір, що включає такі аспекти, як структура витрат і механізми генерування виручки, розкриває, що саме робить бізнес-модель фінансово життєздатною. Він дає відповідь на головне питання для будь-якої компанії: яким чином ми створюємо цінність для акціонерів і зацікавлених осіб? Або, кажучи простіше: чому бізнес-модель компанії ефективна з комерційної точки зору?

Достатня та достовірна інформація про зазначені вище аспекти бізнес-моделі не завжди буває доступною для аудиторів та інших зацікавлених користувачів. Незважаючи на те, що концепція бізнес-моделі стала широко відомою ще наприкінці 1990-х – на початку 2000 років, згідно з дослідженням аудиторської компанії PwC лише 40% компаній зі списку FTSE 350 (перелік найбільших компаній, зареєстрованих на Лондонській фондовій біржі) подають детальну інформацію про свої бізнес-моделі у річній звітності [2].

Інші компанії розкривають інформацію про свої бізнес-моделі ще рідше або вважають її конфіденційною.

У зв'язку з цим, аудитори не завжди можуть ознайомитися з бізнес-моделлю клієнта з відкритих джерел: часто для цього потрібно проводити низку інтерв'ю з управлінським персоналом компанії та звертатися до інших джерел.

Потрібно також розуміти, що якщо компанія займається більше, ніж одним видом діяльності, або працює більш, ніж на одному ринку товарів і послуг, її бізнес-модель повинна розкривати відносні масштаби цих видів діяльності чи ринків. Але для великої диверсифікованої компанії, яка виробляє різну продукцію і працює на багатьох ринках, чи фінансової установи (комерційного банку) повне розкриття інформації означає, що річний звіт буде надзвичайно об'ємним і складним для розуміння.

Наприклад, перелік доходів від банківської діяльності може містити десятки позицій, кожен з яких складно розкрити у бізнес-моделі, щоб не пожертвувати цілісністю і зрозумілістю останньої. Тому у річному звіті публічних компаній доцільно подавати бізнес-модель у більш спрощеному вигляді, зосереджуючи увагу лише на тому, що дійсно є суттєвим. У протилежному випадку, коли бізнес-модель компанії не розкривається у її річному звіті, існує ризик, що уявлення про неї з боку менеджменту та очікування акціонерів та інших стейкхолдерів помітно відрізняться. Це, з великою імовірністю, може стати причиною як внутрішньо корпоративних, так і публічних конфліктів між зацікавленими особами [3, с. 10].

Розуміння аудиторами бізнес-моделі компанії не може обмежуватися лише отриманням загальної інформації, якої цілком може вистачити переважній більшості стейкхолдерів. Для аудиторів важлива не тільки логіка процесу створення цінності компанією, але й те, які

рішення щодо цього приймаються і ким саме; коли були прийняті найважливіші рішення; хто несе відповідальність за впровадження прийнятих рішень у життя; яких результатів було досягнуто або яких результатів компанія очікує у найближчому майбутньому?

Через призму бізнес-моделі аудиторі можуть також ідентифікувати елементи властивого ризику (Inherent risk) на рівні фінансової звітності. Насамперед, це стосується статей доходів і витрат, а також ключових активів. Інформація, відображена у бізнес-моделі, допомагає оцінити загрози для фінансової стабільності компанії та її стійкості до можливих зовнішніх впливів. Але найбільшу перевагу бізнес-моделі як джерела інформації та основи розуміння аудитором специфіки діяльності суб'єкта господарювання слід вбачати у її системному характері й здатності цілісно відобразити ланцюжок створення цінності у бізнесі.

Список використаних джерел

1. Бизнес-модели. 55 лучших шаблонов / О. Гассман, К. Франкенбергер, М. Шик. – М. : Альпина Паблишер, 2017. – 432 с.
2. Report puts business models at the heart of integrated reporting // Financial Management. Chartered Institute of Management Accountants. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.fm-magazine.com/news/cima-news/report-puts-business-models-heart-integrated-reporting#>.
3. Куцик П. О. Бізнес-модель компанії та її відображення у корпоративній звітності / П. О. Куцик // Вісник Львівської комерційної академії. – 2015. – Вип. 49. – С. 8-20.

Рожелюк В.М.

доктор економічних наук, доцент

Жук Н.Т.

аспірантка

Тернопільський національний економічний університет

м. Тернопіль, Україна

ЕКСПРЕС-ДІАГНОСТИКА ФІНАНСОВОГО СТАНУ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВА

Всі суб'єкти господарювання, які здійснюють свою діяльність на засадах комерційного розрахунку, в умовах ринкової економіки повинні володіти методикою оцінки фінансового стану підприємства з тим, щоб оперативно управляти активами і пасивами підприємства, досягати високих кінцевих фінансових результатів, забезпечити фінансову стабільність та безпеку і належний імідж підприємству. При цьому оцінювання рівня безпеки бізнесових структур і використання важелів їх забезпечення є одним з найважливіших завдань, виконуваних задля їх тривалого і стабільного функціонування [1].

Термін «фінансова безпека підприємства» визначає такий стан суб'єкта господарювання, за якого завдяки протидії негативному впливу зовнішніх і внутрішніх загроз і небезпек забезпечується його стабільний фінансовий стан і максимально ефективне функціонування в майбутньому [2]. Безпека підприємства передбачає стійкий, стабільний розвиток, що досягається за допомогою ефективного використання усіх видів його ресурсів.

Фінансова стабільність досягається налагодженням ритмічної і ефективної роботи підприємства, вмілого управління активами і пасивами підприємства. Цьому сприяють: прогнозоване розміщення та ефективне використання власного і залученого капіталу, всебічний аналіз і об'єктивна оцінка фінансового стану за даними фінансової звітності, прийняття оптимальних управлінських рішень щодо забезпечення фінансової стабільності.